

Informatiebrief aan de Raad

004

Zaaknummer: Z/23/072959
Documentnummer: 382247
Datum: 23 januari 2024
Onderwerp: Buurtisolatieplan De Kieviet, De Paauw, Drie Papegaaien, Nieuw Wassenaar
Bijlage(n): *Bijlage 1: Buurtisolatieplan*
Bijlage 2: Rapportage isolatieonderzoek Wassenaar
Bijlage 3: Rapportage participatietraject

Geachte raad,

Met deze brief willen wij u verder informeren over de warmtetransitie in Wassenaar. In 2021 heeft de gemeente de eerste transitievisie warmte opgesteld. Deze visie is door de raad in november 2021 vastgesteld. Middels deze brief informeren wij u over het buurtisolatieplan voor de buurten De Kieviet, De Paauw, Drie Papegaaien en Nieuw Wassenaar.

Voordat we dat doen, willen wij bovendien onze complimenten uitspreken voor de inwoners van Wassenaar. Dankzij de inspanning van velen van hen hebben wij al flink wat CO₂ bespaard. We denken daarbij bijvoorbeeld aan de genomen maatregelen voor het isoleren van woningen en het besparen van energie, de gelegde zonnepanelen en de aangesloten warmtepompen. We zien deze inspanningen terug in onder meer het aantal groenere labels en de CO₂-uitstoot van het dorp, dat al een aantal jaar aan het dalen is. Zie hiervoor ook <https://www.wassenaar.nl/co2-reductie>.

In 2050 wil Nederland geen aardgas meer gebruiken bij het verwarmen van woningen en andere gebouwen. Verbranding van aardgas zorgt namelijk voor veel CO₂-uitstoot, en draagt daarmee bij aan klimaatverandering. Op dit moment worden veruit de meeste huizen verwarmd met aardgas. Dit betekent dat de warmtetransitie, de overstap van fossiel naar duurzaam verwarmen, voor vrijwel iedereen gevolgen zal hebben. Hoewel 2050 nog ver weg lijkt, gaat de gemeente nu al aan de slag om in 2050 aardgasvrij te zijn.

De eerste grote stap hierin was het opstellen van een transitievisie warmte: een opdracht van het Rijk aan alle gemeenten die eind 2021 klaar moest zijn. Deze is door de raad in november 2021 vastgesteld. De transitievisie warmte geeft een eerste beeld van de mogelijke route(s) naar een

duurzaam verwarmd Wassenaar. Ook staat er in de visie welke duurzame warmtebronnen per buurt in Wassenaar de voorkeur hebben. Bovendien geeft de visie aan of er buurten zijn waar maatregelen vóór 2030 genomen kunnen worden, dus welk handelingsperspectief de inwoners zelf hebben. In deze brief informeren wij u over het vervolg en de te nemen stappen.

Achtergrond

Vrijwel alle landen ter wereld tekenden in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs. Hierin staat dat de opwarming van de aarde niet verder mag oplopen dan 2°C vergeleken met het pre-industriële tijdperk, en dat de temperatuurstijging als gevolg van broeikasgassen bij voorkeur onder de 1,5 °C gehouden moet worden. Nederland werkte de afspraken van Parijs uit in een eigen Klimaatakkoord, dat onderdeel is van het Nederlandse klimaatbeleid. Het belangrijkste doel van dit Klimaatakkoord is dat de CO₂-uitstoot in 2030 49 procent minder moet zijn ten opzichte van 1990. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een belangrijk deel van het Klimaatakkoord. Daarnaast moet in 2050 de uitstoot van broeikasgassen 95 procent verminderd zijn, dus bijna helemaal gestopt. Om dit te bereiken hebben de overheid, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties in het Klimaatakkoord afspraken gemaakt over de industrie, mobiliteit, de gebouwde omgeving, elektriciteit, landbouw en landgebruik. Volgens het Klimaatakkoord zijn gemeenten de regisseurs van de warmtetransitie in de gebouwde omgeving. De transitievisie warmte komt daarmee voort uit het landelijke Klimaatakkoord.

Transitievisie warmte en nu de uitwerking daarvan

De transitievisie warmte (TVW) is leidend in de projecten en aanvullend beleid op het gebied van warmte(alternatieven) en gebouwisolatie. In 2050 moet de gebouwde omgeving aardgasvrij zijn. In de visie is concreet omschreven welke stappen we nemen tot aan 2030, zoals omschreven in het uitvoeringsprogramma wat onderdeel uitmaakt van de visie. In dit uitvoeringsprogramma is een van de projecten het opstellen van buurtplannen. In een buurtplan wordt concreet omschreven wat een inwoner of gebouweigenaar kan doen om zijn woning te verduurzamen op een toekomstbestendige wijze. De lessen die we leren tijdens de uitvoering van de buurtplannen de komende jaren nemen we mee in de herziening van de transitievisie warmte in 2026, net als nieuwe technische ontwikkelingen en (herzien) beleid van het Rijk de komende jaren.

Buurtisolatieplan De Kieviet, De Paauw, Drie Papegaaien, Nieuw Wassenaar

De doelstelling van de gemeente Wassenaar is, dat er voor meer dan 90% van de woningen in deze buurten, een geschikte aanpak (maatregellijst) ontstaat om minimaal naar de isolatiestandaard te komen. Het doel van de isolatiestandaard is om voorbereid te zijn op een toekomstig warmte-alternatief. De Groene Grachten heeft een buurtaanpak geformuleerd om deze doelstelling schaalbaar en toegankelijk beschikbaar te stellen. In Bijlage 1 treft u de resultaten van het isolatieonderzoek naar de verduurzamingsopgave van de vier buurten: De Paauw, De Kievieten, Drie Papegaaien en Nieuw Wassenaar. Het doel van het onderzoek was het in kaart brengen van kansrijke duurzame isolatiemaatregelen met de inpassing in een integraal uitvoerconcept. Via twee stappen is dit tot stand gekomen:

Stap 1 Voorbereiding

Allereerst is de huidige situatie doorgrond. Er is gekeken naar de buurtsamenstelling, pandtypologieën, de huidige bouwkundige en installatietechnische staat en het bestaande energieprofiel. Hiervoor werd bestaande openbare informatie (CBS, wijkpaspoort, Kadaster ed.) geraadpleegd, er is een enquête uitgezet in de vier buurten en ging De Groene Grachten op locatiebezoek bij een selectie referentiewoningen. Deze inzichten vormen een belangrijke basis in het vervolgonderzoek.

Stap 2 Onderzoek

Op basis van de inzichten uit stap 1 is er door De Groene Grachten geïnventariseerd welke maatregelen kansrijk zijn en welke aandachtspunten er in de buurten spelen.

Op basis van de huidige inzichten heeft De Groene Grachten een generieke routekaart samengesteld. Omdat de variëteit tussen de woningen groot is de routekaart zo modulair mogelijk ingericht. Hiermee kan de lezer de onderzoeksresultaten zo goed mogelijk vertalen naar zijn of haar eigen situatie.

Het buurtisolatieplan is samen met de inwoners opgesteld. Op basis van twee bijeenkomsten op 6 juni en 14 september 2023 zijn inwoners uitgenodigd om mee te denken over de isolatieaanpak. De resultaten en belangrijkste bevindingen zijn gegeven in bijlage 2: Participatietraject.

Logische momenten voor isolatiemaatregelen

Huiseigenaren kunnen verschillende momenten kiezen om hun woning te isoleren. Daarbij is het mogelijk dat de meeste inwoners hun woning niet in een keer volledig isoleren. Tijdens het participatieproces gaven de meeste bewoners aan de isolatiemaatregelen gefaseerd te willen doorvoeren.

Er zijn enkele logische momenten om isolatiemaatregelen te nemen:

1. Direct na **aankoop** van een nieuwe woning: Dit is een goed moment om isolatiemaatregelen te treffen, aangezien de woning nog niet bewoond is. Dit kan helpen om de energie-efficiëntie van de woning te verbeteren voordat deze wordt betrokken.
2. Bij **verbouwingen**: Als bewoners van plan zijn om renovatiewerkzaamheden uit te voeren, zoals het vervangen van ramen, dakbedekking, of het aanbrengen van nieuwe wanden, is dit een goed moment om ook isolatiemaatregelen uit te voeren. Het is kosteneffectief om isolatie op te nemen in grotere renovatieprojecten.
3. Bij een **verhuizing**: Wanneer bewoners van plan zijn te verhuizen naar een nieuwe woning, kunnen ze isolatiemaatregelen overwegen als onderdeel van het verkoopklaar maken van hun huidige woning. Dit kan de verkoopwaarde verhogen en potentiële kopers aantrekken door de energie-efficiëntie te benadrukken.
4. **Collectieve inkoopactie** (isolatie): Bewoners kunnen isolatie overwegen bij een collectieve inkoopactie. Hierdoor kunnen zij profiteren van lagere kosten en worden

bewoners voorzien van deskundig advies en begeleiding bij het maken van de juiste keuzes.

In de rapportage van de Groene Grachten is te lezen op pagina 25-32, afhankelijk van het type woning, hoeveel energie bespaard kan worden met een maatregel. Gemiddeld genomen kan gezegd worden dat dak- of gevelisolatie meer dan 15% energiereductie oplevert. Andere maatregelen leveren minder besparing op. Om aan de doelstelling van 15% besparing te komen, zal elke woning minimaal dak- of gevelisolatie moeten uitvoeren of meerdere maatregelen die komen tot die reductiedoelstelling van 15% in 2030.

Tijdens het participatieproces is gebleken dat veel inwoners individueel maatwerk wensen als het gaat om isolatiemaatregelen voor hun woning, maar tegelijkertijd wel behoefte hebben aan het samen optrekken met andere huiseigenaren. Vooral in die gewenste collectiviteit ziet de gemeente een rol voor zichzelf weggelegd. De verantwoordelijkheid voor het uitvoeren van de isolatiemaatregelen ligt bij de huiseigenaar en de gemeente stelt aan inwoners geen financiële middelen voor de aanschaf van isolatiemaatregelen ter beschikking. Wel wil de gemeente een faciliterende rol spelen en zo inwoners actief helpen bij het nemen van de juiste isolatiemaatregelen.

Tijdens het participatieproces om te komen tot dit buurtisolatieplan hebben bewoners op verschillende momenten aangegeven welke ondersteuning zij nodig hebben bij het isoleren van hun woning. Deze ondersteuningsmiddelen zijn onder te verdelen in de volgende twee categorieën:

1. Continue kennis- en informatiedeling
2. Organisatie van collectieve acties

Hieronder staan per categorie de ondersteuningsmiddelen die de gemeente de huiseigenaren tijdens het isoleren van de woningen biedt.

1. Continue kennis- en informatiedeling

Er worden verschillende ondersteuningsmiddelen ingezet om te zorgen dat de gemeente en de bewoners en de bewoners onderling continu relevante kennis en informatie kunnen delen. Het gaat dan om kennis en informatie met betrekking tot in ieder geval de onderwerpen die tijdens het participatieproces door buurtbewoners vaak zijn genoemd:

- Overzichtelijke stappen om tot de Standaard te komen;
- Ontwikkelingen rond verbeterde en nieuwe isolatiemaatregelen;
- Vergunningsplicht en proces vergunningsaanvraag;
- Inzicht in lokale aanbieders die het advies van de Groene Grachten kennen;
- Subsidie-en financieringsmogelijkheden;
- Rechten en plichten rond erfgoed;
- Ervaringen van buurtbewoners met het nemen van isolatiemaatregelen.

De onderstaande instrumenten worden ingezet om kennis- en informatiedeling tussen de gemeente en bewoners en bewoners onderling te stimuleren. De keuze voor deze instrumenten is tot stand

gekomen op basis van de uitkomsten van het participatieproces waarbij aan buurtbewoners is gevraagd via welke instrumenten ze graag kennis en informatie ontvangen.

Gemeentelijke website en mogelijkheden platform onderzoeken

De gemeentelijke website zal voorlopig worden ingezet om huiseigenaren in Wassenaar op de hoogte te houden van de ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid. Op de gemeentelijke website zijn naast beleidsdocumenten ook onder meer verslagen van bijeenkomsten, onderzoeken en antwoorden op veel gestelde vragen te vinden.

De gemeente gaat onderzoeken of het meerwaarde heeft om de komende jaren een online platform te lanceren dat volledig in het teken staat van duurzaamheid en waar gebruikers informatie kunnen vinden en ook ervaringen kunnen uitwisselen met andere inwoners.

Sociale media

Naast de gemeentelijke website is het ook van groot belang om sociale media in te zetten om huiseigenaren in Wassenaar te informeren en te begeleiden bij het nemen van isolatiemaatregelen. Via platforms zoals Facebook, Twitter, Instagram en LinkedIn gaat de gemeente actief communiceren met de inwoners en hen voorzien van relevante informatie. Via updates, artikelen en korte video's worden er tips en informatie gedeeld om te laten zien hoe de isolatiemaatregelen kunnen worden uitgevoerd. Dit kan huiseigenaren helpen om het proces beter te begrijpen en aan te moedigen om zelf stappen te zetten.

Energiebeurs

Het afgelopen jaar heeft Fonds Wassenaar in samenwerking met de Buurteams een Energiebeurs georganiseerd. Ook de komende jaren wordt de beurs georganiseerd om bewoners te informeren over de mogelijkheden op het gebied van verduurzaming. Tijdens deze beurs presenteren diverse bedrijven zich die gespecialiseerd zijn in woningisolatie en andere duurzame maatregelen, zoals zonnepanelen en warmtepompen (inclusief hybride opties). Naast informatie over isolatie wordt er ook informatie verstrekt over beschikbare subsidies, financieringsmogelijkheden, energielabeling van woningen en milieuvriendelijke isolatiemethoden. Het doel van deze beurs is om bewoners te informeren en te inspireren om duurzame stappen te zetten bij het verbeteren van hun woningen.

E-mailnieuwsbrief

Om huiseigenaren de komende jaren op de hoogte te houden wordt onder andere gebruik gemaakt van een e-mailnieuwsbrief. Deze brief zal verstuurd worden naar inwoners die zich hebben aangemeld en de wijkverenigingen. Daarnaast kunnen huiseigenaren en relevante partners zich hiervoor inschrijven. De e-mailnieuwsbrief zal regelmatig worden verzonden.

Voorbeeldwoningen of duurzame huizenroute

Binnen de gemeente worden door woningeigenaren al veel maatregelen genomen. Er is behoefte van inwoners die aan de slag willen om meer inzicht te krijgen in wat de diverse maatregelen en de uiteindelijke warmteoplossingen zullen betekenen in de woningen. Om dit inzichtelijk te maken kan

gedacht worden aan voorbeeldwoningen waar buurtbewoners hun huis openstellen om te laten zien wat zij al hebben gedaan aan isolatie of de overstap naar aardgasvrij. Hiermee kunnen zij andere buurtbewoners informeren en inspireren om ook aan de slag te gaan. De voorbeeldwoningen kunnen ook een plek krijgen op het platform.

Een bestaand initiatief dat we in overweging nemen, is de Duurzame Huizenroute. Hierbij stellen huiseigenaren hun woningen open op een specifieke dag om zo zoveel mogelijk buurtbewoners te inspireren. We willen echter de basis van dit evenement online organiseren om de toegankelijkheid te vergroten en de verspreiding van informatie te vergemakkelijken. Als er echter initiatieven ontstaan om er een fysiek evenement omheen te organiseren, zal de gemeente dit ondersteunen en faciliteren om ervoor te zorgen dat buurtbewoners elkaar kunnen ontmoeten en van gedachten kunnen wisselen over duurzame oplossingen. Samen streven we naar een groenere en duurzamere toekomst voor Wassenaar.

Tijdelijk / popup informatiepunt

Huiseigenaren hebben behoefte aan een informatie op een laagdrempelige manier. De gemeente gaat mogelijkheden onderzoeken om de komende jaren op logische momenten tijdelijk met een informatiepunt in de buurt aanwezig te zijn. Denk aan een kraam tijdens evenementen, een tijdelijke pop-up store tijdens bijvoorbeeld collectieve inkoopacties.

Duurzaam Bouwloket

Het Duurzaam Bouwloket is het energieloket van de gemeente. Via het duurzaam bouwloket kunnen huiseigenaren individueel advies ontvangen over de maatregelen die zij kunnen nemen. Op de website van het Duurzaam Bouwloket kunnen huiseigenaren ook informatie vinden over landelijke subsidies en financiële ondersteuning.

2. Organisatie van collectieve acties

De volgende ondersteuningsmiddelen worden ingezet om huiseigenaren te stimuleren tot en faciliteren bij het nemen van de benodigde isolatiemaatregelen om te komen tot de Standaard.

- Collectieve inkoopactie van **woningscans of onafhankelijk advies** voor individuele huiseigenaren
Tijdens het participatieproces waarin dit buurtisolatieplan tot stand is gekomen, hebben huiseigenaren in grote getale aangegeven behoefte te hebben aan een individueel advies over de maatregelen die zij voor hun woning moeten nemen. Dit advies vormt een individueel vervolg op het onderzoek van de Groene Grachten. Vanwege de grote behoefte aan een individueel advies, zal de gemeente dit faciliteren met een collectieve inkoopactie.
- Collectieve inkoopactie(s) voor **specifieke isolatiemaatregelen**
Zeker als het gaat om de inkoop van specifieke isolatiemaatregelen kunnen met een collectieve inkoopactie rond producten en diensten voordelen worden behaald zoals hierboven beschreven. Om te stimuleren dat de huiseigenaren de noodzakelijke isolatiemaatregelen gaan nemen, zullen verschillende collectieve inkoopacties worden georganiseerd. De gemeente zal nader inventariseren voor welke isolatiemaatregelen er

behoefte is aan een collectieve inkoopactie en op basis van de behoefte van de buurtbewoners de collectieve inkoopacties bepalen.

Isoleren en vleermuizen

Vleermuizen zijn een beschermde diersoort. Deze dieren kunnen hun verblijfplaats verliezen door isolatie, en daarom start de gemeente in 2024 een onderzoek naar de flora en fauna van woningen. Hierdoor ontstaat een basis voor diervriendelijke isolatieplannen.

Bij diervriendelijk isoleren is ontheffing nodig van de Omgevingswet. Het bevoegd gezag is de provincie Zuid-Holland. Op dit moment wordt er door het college gewerkt aan het opstellen van een soortenmanagementplan (SMP) om deze ontheffing gezamenlijk aan te kunnen vragen voor inwoners bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). De ODH geeft uitvoering aan het beleid van de provincie. Voor een SMP moet er voor het gehele dorp, het jaar rond, een ecologisch onderzoek worden uitgevoerd. We verwachten 2025 het SMP gereed te hebben, maar isolatiemaatregelen kunnen ook genomen gedurende de periode dat de onderzoeken lopen in de zogenaamde pré-SMP-fase. In de pré-SMP-fase kan een indirecte ontheffing worden gegeven door het inschakelen van isolatiebedrijven met een keurmerk voor diervriendelijk isoleren. We verwachten de pré-SMP-fase in het voorjaar te kunnen starten. De start van de pré SMP fase hangt nog af van tijdig beleid van de provincie Zuid-Holland. Op dit moment kunnen inwoners alleen zelf ontheffing aanvragen en ecologisch onderzoek laten uitvoeren. De SMP-fase, vanaf medio 2025, biedt directe ontheffingsmogelijkheden onder specifieke voorwaarden voor werkzaamheden.

Communicatie

Communicatie met de inwoners en andere belangrijke belanghebbenden is heel belangrijk voor de warmtetransitie, net als participatie, omdat de warmtetransitie inwoners letterlijk achter hun voordeur raakt, al zal het verschillen wanneer dat zal zijn. Voor de hele transitie zetten wij daarom in op een duidelijke, transparante en toegankelijke communicatie naar alle belanghebbenden. De communicatie acties sluiten aan zoals deze hiervoor zijn omschreven onder het kopje continue kennis- en informatiedeling.

Informatiebijeenkomst

Op donderdag 25 januari 2024 staat er een informatiebijeenkomst over dit onderwerp voor de raad gepland.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.